

Κείμενο 1

Ρατσισμός στο σχολικό περιβάλλον – επιπτώσεις και τρόποι χειρισμού από τους γονείς.

Το κείμενο αποτελεί άρθρο της Ευαγγελίας Χατζημιχαήλ, Ψυχολόγου του Κέντρου Κοινότητας Δήμου Ρόδου με Παράρτημα Ρομά. Αναρτήθηκε στις 18-02-2020 στον ιστότοπο του Δήμου Ρόδου: <https://www.rhodes.gr> (διασκευή).

Ο ρατσισμός αντιπροσωπεύει την τάση των ανθρώπων να εντάσσονται σε ομάδες και, κατ' επέκταση, να διαχωρίζονται σε ανώτερους και κατώτερους, διακρινόμενοι από το χρώμα του δέρματος, την εθνικότητα, τη θρησκεία, τις ιδιαίτερες ικανότητες κλπ. . Υπό την έννοια αυτή ο όρος ρατσισμός αναφέρεται στα λόγια, στις πράξεις, τις συμπεριφορές (από πρόθεση ή όχι) εκ μέρους μιας μερίδας ανθρώπων εναντίον όσων είναι «διαφορετικοί».

Δυστυχώς, ο ρατσισμός δεν αφορά μόνο στους ενήλικες, αλλά και στα παιδιά και τους εφήβους, ιδιαίτερα στους κόλπους της σχολικής κοινότητας. Αυτό συμβαίνει διότι οι προκαταλήψεις και οι γενικεύσεις, που αποτελούν καθρέφτη της κοινωνίας, διαμορφώνουν αντίστοιχες περιθωριοποιήσεις στο σχολικό περιβάλλον. Σε όλα τα δημόσια σχολεία της Ελλάδας βρίσκονται παιδιά που είναι «διαφορετικά» ως προς τη γλώσσα, τα ήθη και τα **έθιμα**, τις ειδικές ικανότητες, τις **μαθησιακές** δυσκολίες κλπ. Είναι εκείνα τα παιδιά που κατά κύριο λόγο πέφτουν θύματα άμεσου ή έμμεσου ρατσισμού και περιθωριοποίησης. Σε πολλές περιπτώσεις, μάλιστα, ο ρατσισμός αυτός **εκφράζεται** με σωματική βία, απειλές, υβριστικά σχόλια ή λεκτική βία.

Οι ψυχολογικές και κοινωνικές επιπτώσεις του ρατσισμού είναι αναρίθμητες και πλήττουν όλες τις πλευρές ανεξαιρέτως. Στο σχολικό περιβάλλον το παιδί – θύμα κλείνεται στον εαυτό του και γίνεται καχύποπτο και εσωστρεφές, χάνοντας με τον τρόπο αυτό το αίσθημα της αυτοεκτίμησης. Από τους άλλους **βιώνει** χλευασμό, εμπαιγμό και επαγγελματικό αποκλεισμό αργότερα, καθώς δεν είναι λίγες οι περιπτώσεις, κατά τις οποίες αναγκάζεται να διακόψει τη φοίτησή του στο σχολείο. Γενικά, ο ρατσισμός προάγει τον σχολικό εκφοβισμό, τη βία και την εγκληματικότητα, μέσα στην τάξη και έξω από αυτήν.

Μετά απ' όλα αυτά το ερώτημα που τίθεται είναι πώς μπορούν οι γονείς **να καλλιεργήσουν** στα παιδιά τους μια πιο ανοικτή στάση απέναντι στη διαφορετικότητα. Απλή απάντηση δεν υπάρχει, πρέπει να θυμόμαστε, ωστόσο, ότι οι γονείς αποτελούν παράδειγμα προς μίμηση για τα παιδιά τους, ό,τι ηλικία και αν έχουν αυτά. Άρα, οφείλουν

να αποφεύγουν τις ταμπέλες και τους χαρακτηρισμούς προς τους άλλους, συμπεριφερόμενοι πάντοτε με σεβασμό και ευγένεια απέναντι σε όλους. [...]

Κείμενο 2

[Το σκισμένο κασκόλ]

Το κείμενο αποτελεί απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Fredrik Backman «Η γιαγιά μου σας χαιρετά και ζητάει συγγνώμη», σε μετάφραση Γ. Μαθόπουλου (Αθήνα 2017, εκδ. Κέδρος). Ηρωίδα είναι η Έλσα, ένα κορίτσι 8 ετών, και η γιαγιά της που πάσχει από καρκίνο.

Όταν στέκονται έξω, στο πεζοδρόμιο, περιμένοντας τη μαμά της Έλσας, η Έλσα αγγίζει το κασκόλ της στο σημείο που έχει σκιστεί. Η Έλσα προσπαθεί να μην κλάψει. Δεν τα καταφέρνει και πολύ καλά.

«Α, η μαμά σου μπορεί να το μαντάρει», λέει η γιαγιά προσπαθώντας ν' ακούγεται χαρωπή και τη χτυπά ελαφρά με τη γροθιά της στον ώμο.

Η Έλσα σηκώνει το βλέμμα της και δείχνει ανήσυχη. Η γιαγιά κουνάει συνεσταλμένα το κεφάλι, παίρνει σοβαρό ύφος και χαμηλώνει τη φωνή της.

«Α, μπορούμε να ... ξέρεις. Να πούμε στη μαμά σου πως το κασκόλ σκίστηκε όταν προσπάθησες να με εμποδίσεις να σκαρφαλώσω στον φράχτη και να μπω εκεί που βρίσκονταν οι πίθηκοι».

Η Έλσα γνέφει καταφατικά και χαϊδεύει ξανά το κασκόλ της. Δεν σκίστηκε όταν η γιαγιά σκαρφάλωνε στον φράχτη. Σκίστηκε στο σχολείο, όταν τρία μεγαλύτερα κορίτσια, που μισούν την Έλσα, χωρίς η Έλσα να ξέρει τον λόγο, την έπιασαν έξω από την τραπεζαρία, τη χτύπησαν, της έσκισαν το κασκόλ και το έριξαν στη λεκάνη μιας τουαλέτας. Τα χλευαστικά γέλια τους αντηχούν μέσα στο κεφάλι της.

Η γιαγιά παρατηρεί το βλέμμα της εγγονής της, σκύβει προς το μέρος της και της ψιθυρίζει εμπιστευτικά στη μυστική γλώσσα:

«Μια ωραία μέρα θα πάρουμε μαζί μας στη Μιάμας¹ αυτά τα ηλίθια παλιοκόριτσα και θα τα ρίξουμε στα λιοντάρια!»

Η Έλσα σκουπίζει τα μάτια της με την ανάστροφη του χεριού της, χαμογελάει αχνά και της λέει ψιθυριστά:

«Γιαγιά, δεν είμαι χαζή. Ξέρω ότι τα έκανες όλα αυτά απόψε για να ξεχάσω ό,τι συνέβη στο σχολείο.»

¹ Φανταστική χώρα που έχουν επινοήσει η Έλσα με τη γιαγιά της και πλάθουν συνεχώς ιστορίες και παραμύθια σχετικά με αυτή.

Η γιαγιά κλοτσάει κάτι χαλίκια στο πεζοδρόμιο και ξεροβήχει.

«Εε ... αφού ξέρεις. Είσαι το μοναδικό μου εγγόνι. Δεν ήθελα να θυμάσαι αυτή τη μέρα που σου έσκισαν το κασκόλ. Κι έτσι σκέφτηκα πως θα μπορούσες να τη θυμάσαι σαν τη μέρα που η γιαγιά σου μπήκε παράνομα σε έναν ζωολογικό κήπο ...»

«Και το έσκασε από ένα νοσοκομείο», λέει γελώντας η Έλσα.

«Και το έσκασε από ένα νοσοκομείο», λέει γελώντας η γιαγιά. [...]

«Σ' ευχαριστώ, γιαγιά», λέει η Έλσα και ακουμπά το κεφάλι της στο μπράτσο της γιαγιάς.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35)

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Να συνοψίσεις σε 50-60 λέξεις ποιες είναι οι επιπτώσεις του ρατσισμού στο σχολικό περιβάλλον και πώς μπορεί να αντιμετωπιστεί το φαινόμενο από την πλευρά των γονέων, σύμφωνα με το Κείμενο 1.

Μονάδες 10

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

Με ποιον τρόπο αναπτύσσεται η 1^η παράγραφος του Κειμένου 1 (μονάδες 5) και γιατί επιλέγει τον τρόπο αυτό η αρθρογράφος (μονάδες 5); Στην απάντησή να λάβεις υπόψη σου και τη θέση της παραγράφου στο κείμενο.

Μονάδες 10

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Να γράψεις στο απαντητικό φύλλο 3 ομόρριζα (παράγωγα ή / και σύνθετα) για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου. Κοίταξε και το παράδειγμα:

Παράδειγμα: πράξεις → πράττω, πρακτικός, άπρακτος

1. έθιμα
2. μαθησιακές
3. εκφράζεται
4. βιώνει
5. να καλλιεργήσουν

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15)

Πώς εξηγείται η στάση της γιαγιάς στο Κείμενο 2 και ποιον αντίκτυπο έχει στη μικρή Έλσα; Εσύ θα αντιδρούσες με τον ίδιο τρόπο ή όχι και γιατί; Να αναπτύξεις την απάντησή σου σε 100-150 λέξεις.

Μονάδες 15